

VEJEN TIL RØSNÆS

af Tommy Flugt

Vi var en god flok der tog til Kalundborg området med den helt særlige natur, kultur og historie, nemlig Røsnæs området fra istiden, hvor jordlagene står på højkant. Turlandet Tuse Næs havde arrangeret en tur for sine medlemmer med spisning i hestestalden bagefter og kaffe og kager på Røsnæs Fyr. En inspirationstur til arbejdet i Turlandet som er godt i gang, men som nu fik endnu en erfaring at inddrage. Vi blev modtaget og rundvist af den kyndige og gode fortæller Mogens Anholm, som er erfaren landmand og i øvrigt fik prisen Årets Landmand sidste år. Han er opvokset på Samsø og fik så sin gård her med 70 hektar og malkekøer for 40 år siden. Han er en organisatorisk mand, købte på et tidspunkt nabogården. Han har Hereford kvæg. Et området blev udbudt i licitation for 6 år siden og han fik licitationen. Får naturplejestøtte til pasningen. Dyrene afgræsser og går ude sommer og vinter. Led i naturprojektet Røsnæs.

Røsnæsgården er på 200 hektar og 1866 købtes gården af slesvig-holsteneren, Otto Lawaetz, han gjorde en stor indsats for at opdyrke jorden efter moderne principper. Der blev merglet, drænet og ryddet sten. I 1964 solgte slægten Lawaetz gården til staten. Hovedbygningen blev i 1991 ombygget til naturskole og lejrskole.

De østlige marker bliver stadig dyrket, men der må ikke spredes ajle, og der må kun gødskes minimalt. Bræmmer langs markskel og vandhuller holdes helt gødningsfri. De vestligste jorder er udlagt til vedvarende græsning, der hverken må gødskes eller sprøjtes i håb om, at overdrevsfloraen igen vil brede sig i takt med, at jorden udpines.

På vor naturvandring i det smukkeste vejr så vi kvæg, marker, bakkerne, havet, Kalundborgs industri og de store skibe sejle ind og ud. Og af flora så vi bakkenellike, agerkohvede (sjældent) og sandlucerne. Den gule Bakke soløje, som lukker sig når solen ikke skinner. Og så var en bakke ryddet for buske for at give plads til den sjældne sommerfugl: Fransk Bredpande. Vi så den ikke, men den er der. Vi så et rådyr og en ræv på vor vandring. Der var meget at byde på i Røsnæs naturen.

På fyret fik vi historien om hvad stedet har været brugt til siden tidernes morgen. Et fint lille museum fortæller om fortidens krigeriske skærmydsler og stedets overvågningsfunktion af skibe der sejler igennem. Nu er fyret slukket, og fyrets funktioner overtaget af satellitter, men en rundvisning i toppen giver en god og fantastisk udsigt for de mange besøgende. En lille butik er det også blevet til og bænke til de besøgende til madkurve og hvile. Der arrangeres gåture i området og der fortælles gode historier til gæsterne, som kan overnatte i naturen, hvis de er forberedte på det. Mange benytter sig af Røsnæs fantastiske landskab. Her er lidt billeder fra området til inspiration for vort eget unikke område Tuse Næs.

(Fotos og tekst: Tommy Flugt 9.10. juni 2016). Link: <http://røsnæsrundt.dk/>

Mogens Anholm viste os rundt i det fantastiske landskab og fortalte om sit arbejde. Han sidder i LAGs bestyrelse.

I dette afgræssede område er der en spændende flora og dyreliv. Vi så et rådyr græsse og en ræv forsvinde inde i buskende mens vi gik ned ad bakken.

Her findes Bakkenellike, Agerkohvede, Sandlucerne og den gule Bakke Soløje. En fryd for øjet. Vi så den ikke, men den sjældne sommerfugle er her: Fransk bredpande.

Den sjældne Agerkohvede

Bakke Soløje

Det meget smukt kuperede landskab som er formet under sidste istid rummer værdifuld og sjælden natur. Men man skal ikke lade sig narre af dette blide stykke natur. Det har sin egen lange og krigeriske historie. Området er også præget og formet af krige og konflikter. Tre ruter - om Kanonbådskrigen, 2. verdenskrig og Den Kolde krig - med krigstema fører ud til Røsnæs Fyr, hvor der er en fin udstilling og hvor man kan få indblik i stedets 1000 års krigshistorie. I dag overvåges herfra sejlads til og fra Kalundborg og midt i indsejlingen til Østersøen er det et område der har strategisk betydning. Russerne kommer. Tidligere var kontrollen med strædet en kilde til rigdom og regional magt. Nu er det en rigdom for naturvandrere.

Velkommen til overdrevene på Røsnæs

Overdrevene er dannet ved mange hundrede års græsning uden tilførsel af gødning. De planter man finder på overdrevene er specielle, idet de har tilpasset sig den magre jord og kreaturenes bid.

Overdrev er en naturtype, som er i tilbagegang – både i Danmark og i vore nabolande. Men da overdrevene har stor biologisk og kulturhistorisk værdi, er det vigtigt at passe på de få, der er tilbage.

Derfor støtter EU et naturbeskyttelsesprojekt, som skal forøge arealet og forbedre kvaliteten af overdrev i Danmark. Projektet startede i juli 2004 og slutter sidst i 2008.

Røsnæs er et af i alt 11 områder, der er med i projektet.

På trods af vedvarende afgræsning er overdrevene truede af tilgroning med især slåen og tjørn. Indsatsen mod tilgroningen skal forstærkes, samtidig med at græsningen ikke må være for intensiv forår og sommer.

Livet på overdrevet

Røsnæs hører til de tørreste og varmeste dele af Danmark og det i kombination med den sandede og lerede jordbund, giver grobund for en speciel type plantesamfund, der kun findes ganske få andre steder i Danmark.

Her findes mange specielle og sjældne planter og insekter.

De kratagtige skove på overdrevene er en type skov, der er kommet fordi området er blevet græsset kraftigt gennem meget lang tid. Kun de mest bitre og stikkende buske klårer sig.

Røde soløje. Foto: Helle Jørgensen

Knoldet mjødurt. Foto: Poul Evald Hansen

Fransk bredpande. Foto: Lars Andersen

Sommerfuglen fransk bredpande har sit sidste levested i Danmark på de stejle kystskrænter på Røsnæs. Det er samtidig Europas nordligste forekomst af denne varmekrævende art. Den har været i voldsom tilbagegang i de sidste 30 år.

Fransk bredpande er en ret lille undseelig dagsommerfugl med et vingefang på 21-26 mm. Gennemsnitslevetiden for en voksen sommerfugl er kun 4-5 dage. Til gengæld når arten at have to generationer i løbet af en dansk sommer. 1. generation flyver normalt fra midt i maj til midt i juni, og 2. generation flyver fra sidst i juli til sidst i august.

Æggene lægges på særligt udvalgte planter af knoldet mjødurt og soløje, som vokser på Røsnæs'

kalkrige overdrev. Fransk bredpande bryder sig ikke om høj og tæt vegetation. Derfor er den afhængig af, at dens levesteder vedvarende bliver afgræsset. På den anden side tåler den heller ikke for hård afgræsning af f.eks. får, da disse kan æde knoldet mjødurt og soløje så langt ned, at der ikke er noget for den nye generation at leve af.

På Røsnæs trues artens overlevelse også af krattets langsomme men stadige fremmarch, som altså sker på trods af kontinuerlig afgræsning med kreaturer.

Ændringen af græsningsformen og en forstærket indsats mod tilgroning kan forhåbentlig sikre overlevelse af Danmarks sidste bestand af fransk bredpande.

